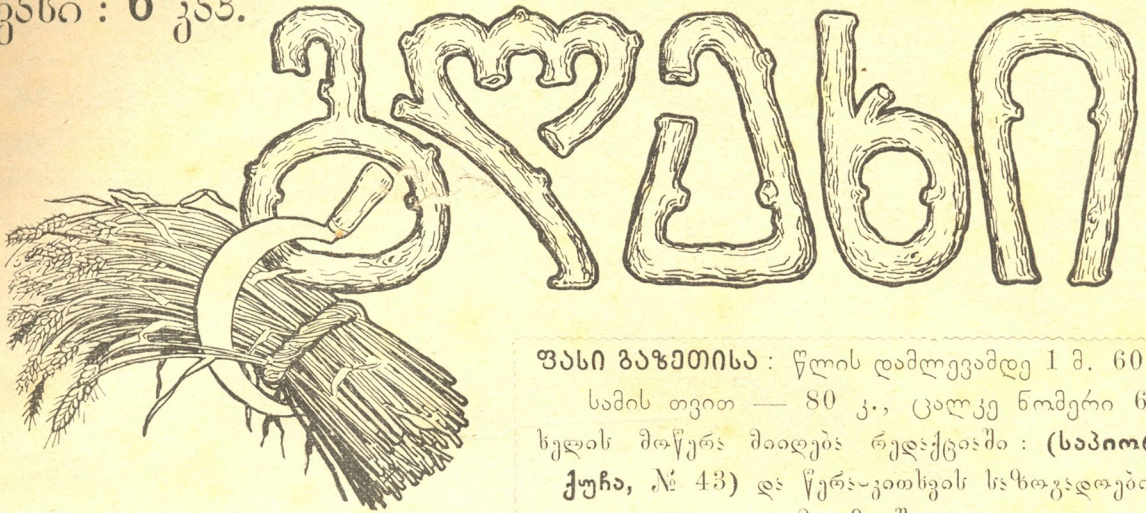

ფასი : 6 კაპ.

ფასი გაზეთისა : წლის დამლევამდე 1 მ. 60 კ.,
სამის თვით — 80 კ., ცალკე ნომერი 6 კ.
ხელის მოწერა მაილზე რედაქციაში : (საპიორის
ქუჩა, № 43) და წერა-კითხვის სწავლადების
მასწავლაში.

მ რ ვ ე ლ კ ვ ი რ ე უ ლ ი ს ა ხ ა ლ ხ რ გ ა ზ ე თ ი

„გლეხის“ რედაქცია ღია არის ყოველდღე
კვირა-უქმე დღეების გარდა, დღიის 10 საათიდან
12 საათამდის და ნაშუადღევის 4 საათიდან სა-
ღამოს 6 საათამდის.

ზ ი ნ ა ა რ ს ი

თავისუფლება. — ჩონგურზედ, ლექსი ევლშვილისა. —
გლეხის წერილები, ქართლელ გლეხისა. — ლექსი
თომაშვილისა. — გლეხი და მემამულე. — გლეხების
კავშირი რუსეთში, ობოლისა. — ჩვენებური ამბები.
— რუსეთი. — სახალხო არაკი.

თავისუფლება

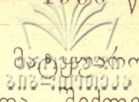
იქნება ისეთი გლეხი, რომელიც იტყვის :
„მიწა თუ ჩავიდგხელში, სხვა არაფერი არ მინ-
დაო ; მიწა მომეცით, სხვა ყველაფერი თქვე-
ნი იყოსო“. იტყვის და კი არ ჩაუკვირდება
თავის სიტყვებს. დიდი უბედურება შეემთხვევა
ადამიანს და ბევრს გასაჭირს განიცდის, რო-
დესაც წინდაუხედველია და მოუფიქრებლად
მოქმედობს.

მიწა პარველი საქმეა, გლეხს უმიწოთ ცხოვ-
რება არ შეუძლია, მაგრამ მართო მიწითაც ვერ
იცხოვრებს გლეხი და მიწასაც არავინ შეარჩენს,
თუ მიწასთან ერთად არ მოიპოვავ თავისუფლე-
ბაც. თავისუფლება ჰაერია ყოველი ადამიანის-
თვის, მხოლოდ თავისუფალ ადამიანს შეუძლია
იცხოვროს ისე, როგორც მას სურს და ვისაც
არ შეუძლია თავის ნებისამებრ ცხოვრება, ის

განა ბედნიერი იქნება? კაცი რომ შევბორკოთ
და დავატუსალოთ, მაგრამ კარგად რომ ვაქა-
მოთ და ვასვათ, მდიდრულად გამოვაწყოთ,
მშვენიერ სასახლეში დავაბინაოთ, განა ის კმა-
ყოფილი იქნება?, არა ის ხმამაღლა დაიყვირებ-
და: გამიშვით, არ მინდა თქვენი სასახლე, თქვენი
ფარჩა და ოქრო-ვერცხლიო!

მაშ ნუ ვიტყვით, რომ მართო მიწა საჭი-
რო. საჭიროა თავისუფლებაც. აბა, კარგად
გავარჩიოთ, ახლო ვნახოთ, თუ რა არის ეს
თავისუფლება? თავისუფლება არის ის, რომ
ყოველი ადამიანი თვითონ უნდა იყოს თავისი
პატრონი, მომვლელი და გამძღოლი : რაც უნ-
და, ის ილაპარაკოს და წეროს, როგორც უნ-
და, ისე შეიკრიბოს და შეუამხანაგდეს სხვებს,
სადაც უნდა, იქ წავიდეს, როგორც უნდა,
ისე მოიხმაროს თავისი შრომა და შრომის ნა-
ყოფი, რაც უნდა, ის იწამოს და რომელ ღმერ-
თსაც უნდოდეს, იმას შეევედროს.

დღემდის რუსეთში მხოლოდ მონობა იყო
და არავითარი თავისუფლება არ მოიპოვებო-
და. ავიღოთ მაგალითისთვის გლეხების მდგომარეობა.
გლეხები ვითომ ყმობისაგან გაანთავისუფლეს,
მაგრამ წინანდელი ბატონების მაგი-
ერ ახალი ბატონები დაუყენეს — მოხელეები
(ჩინოვნიკები), რომელთაც ხელში ჩაიგდეს ყვე-
ლაფერი : მართვა გამგეობა, სამართალი, გლე-
ხის ქონება, პატიოსნება, სიცოცხლე და, რაც

ყველაზე უფრო წმინდაა ადამიანისათვის, სარწმუნოებაც. არაფრის ნება არ ჰქონდა გლესს: განაგებდნენ მის ბედ-იღბალს, ასამართლებდნენ, ართმევდნენ ქონებას, დასცინოდნენ და შეურაცხყოფდნენ, როგორც უნდოდათ. არც საზოგადო, არც საოჯახო, არც პირად საკუთარ საქმეში გლესს არ შეეძლო ფეხის გადადგმა, თუ არ დაეკითხებოდა და ნებას არ თხოვდა მამასახლისს, ბოქაულს, მახრის უფროსს. მოხელეებისათვის სასარგებლოა გლესების გაუნათლებლობა და უცოდინარობა, ამიტომ ცდილობდნენ, რომ გლესებს არ გაეხსნათ სკოლები, არ წაეკითხათ წიგნები და გაზეთები. მთავრობა, როგორც ერთგული მეგობარი მდიდრებისა, სულ იმის ცდაში იყო, რომ გადატაკებული მუშა ხალხი არასოდეს არ გამართულიყო წელში, არ ამოეღო ხმა მჩაგვრელების წინააღმდეგ: ყველაფერს დიდი ბაჟი დაადვა, რასაც მუშა და გლეხი ხმარობს, როგორიცაა შაქარი, მარილი, სპიჩკა (წუმწუმა), თუთუნის, ნავთის და სხ. ბაჟი დაადვა აგრეთვე უცხოეთიდან შემოტანილს საქონელს; ამით, რასაკვირველია, ჯიბე გაუსქელა ადგილობრივ მწარმოებლებს და ვაჭრებს, რადგან არავინ იყიდოდა უცხოეთის ძალით გაძვირებულს საქონელს, მაგრამ სამაგიეროდ ტყავი გააძრო ღარიბ ხალხს.

ასე იყო დღემდის და ასე იქნება მაშინაც, როდესაც მთელი მიწა გადაეცემა მუშა ხალხს, თუ ამასთანავე არ დამყარდა თავისუფლებაც. ვსთქვათ, რომ მიწა დაურიგდათ გლესებს, მაგრამ ისინი მაინც ბოქაულისა და გუბერნატორის ხელ ქვეით დარჩენ. მაშინ გლესი ვერ ისარგებლებს მიწით, ვერ დახნავს და ვერ დასთესავს, ვერ გაყიდის და ვერ დახარჯავს მოსავალს, თუ ნება არ აიღო ბატონ უფროსისაგან. თუ გლესი დღევანდელსავით მთავრობის ყურმოჭრილი ყმა იქნა, მთავრობა ათასნაირ გადასახადს და ბაჟს შეაწერს გლესს და რაც მიწისაგან შემოსავალი ექნება, სუყველაფერს მთავრობა წაიღებს. ვსთქვათ, რომ გლესს მიწა ექნება, მაგრამ სასამართლო ისევ ეხლანდელი მთავრობის ხელში დარჩება. მაშინ უთანხმოება და შეტაკება რომ მოუვა გლესს მდიდარ მემამულესთან, ვაჭართან, გლესი ვერასოდეს ვერ ეღიროება სამართალს: სასამართლოში გაბატონებული იქნება ისევ

ძალადობა, მექრთამეობა და მატყუარობა, სასამართლო ისევ მდიდრების და მეძლებულების ინტერესს დაიცავს. ვსთქვათ, რომ გლესებმა მიწა მოიპოვეს, მაგრამ კანონი ძველებურად მთავრობის ხელში იქნა. მაშინ მთავრობა გამოსცემს ისეთს კანონს, რომ გლესებმა კერძაში სამი დღე მდიდრებისათვის უნდა იმუშაონ. ვსთქვათ, რომ გლესებმა მოიპოვეს მიწა, მაგრამ არ მოიპოვეს თავისუფლება. მაშინ გლესები ვერ შეიკრიბებიან თავსუფლად და ვერ მოილაპარაკებენ თავის ჭირ-ვარამზე, ვერ ილაპარაკებენ თავისუფლად, ვერ გაიგებენ სიმართლეს, ვერ წაიკითხავენ იმ წიგნებს და გაზეთებს, რომლებიც მათთვის არის დაწერილი, გლესები ვერ შეერთდებიან და ვერ შეკავშირდებიან, რომ ერთად აწარმოონ თავისი საქმეები, ერთად მოხნან და დასთესონ. ერთად გაასაღონ ჭირნახული, ერთად შეიძინონ სხვადასხვა საქონელი; გლესებს არ ექნებათ იმის ნებაც, რომ თავისუფლად იარონ და ყოველი პოლიციელიც მათი ბატონი და ბრძანებელი იქნება, გლესებს არ ექნებათ იმის ნება, რომ ხმა ამოიღონ მთავრობის უსამართლობის და მყველთაგანის თავგასულობის წინააღმდეგ; გლესი ვერ გაიგონებს და ვერც თვითონ იტყვის მაშინ თავისუფალს და მართალს სიტყვას; გლესს არ შეეძლება ილაპარაკოს თავის დედა ენაზე, ისწავლოს, რაც მისთვის სასარგებლოა, ევედროს იმ ღმერთს, რომელიც მას სწამს. ერთის სიტყვით, გლესს ექნება მიწა, მაგრამ გლესი იქნება მონა, რომელმაც უნდა იცხოვროს ისე, როგორც ამას უბრძანებს მთავრობა.

ასეთი იქნება თავისუფლებას მოკლებული გლესის მდგომარეობა. ამიტომ ნურავინ იტყვის: მარტო მიწაო, არამედ ყველამ სთქვას: მიწა და თავისუფლება!

მიწის მუშა გლესკაცობამ უნდა იბრძოლოს მიწისა და თავისუფლებისათვის, უნდა მოიპოვოს თავისუფლებაც. თავისუფლებას მოიპოვებს გლესკაცობა და საზოგადოთ მშრომელი ხალხი, როდესაც გადააყენებს დღევანდელს მთავრობას, აღარ დასტოვებს არც უფროსსა და არც უნცროსს მოხელეს, თვითონ გაუძღვება თავის საქმეებს, თვითონ გამოსცემს კანონს, თვითონ დაადგენს სამართალს, იმოქმედებს თავისუფლად და არა ისე, როგორც უბრძა-

ნებს ბოქაული გუბერნატორი, მინისტრი ან თუნდ ხელმწიფე.

ვამბობთ : მიწა არავის საკუთრება არ უნდა იყოს, მიწა თავისუფალი უნდა იყოს. აგრეთვე თავისუფალი უნდა იყოს მიწის მუშა გლეხ-კაცობაც. **თავისუფალი მიწა — თავისუფალ მუშებისათვის !**

ჩონგურზე

დავკრავ, დავძახებ ჩონგურზე ;
მშველთა, არემო, ჯერანთა,
ქურციკო, კლდეზე ნახტომო,
გაუხედნათ შერანთა ;
თქვენს მჯობინათ ასევე,
დაბნინათ იაღაღზედა,
მე კი მინა ვარ ბატონის,
თავი მბნა მკლავზედა !

დავკრავ, დავძახებ ჩონგურზე
ვატყვი : ნაყოფი დიდასა,
ფოთლებსა ტკბილად ჩურჩულად,
ვერსოფი დაწინის ზარისა :
თქვენს მჯობინათ ასევე,
ნანათს და სტებებთ გუდათა,
მე კი სხვის კარზე ვათქნებ,
ნამკვლავ - ცეცხლად და გუდათა !

დავკრავ, დავძახებ ჩონგურზე
ვატყვი : რა მწარე ბედას,
მეც ხომ კარა ვარ და სხვის წინ
რათ მამინათა ქედას !
შინ კერა გამცეცხვია,
სხვის კარზე დავადრება,
ვწვიოთ და ვწვიოთ მაინც
ვერ მოვაშობრე ვაღება !

ექვ, ამისთანა სიციცხლეც
სედა დამსლია ქვისთვინა,
ჩონგურა, ჩემო ჩონგურა,
შენ რადამ აჯაქეთანა !
მოიცა, რადაც სმას ასმას,
ცისკარად წითლად ენთება,
ამედი არა გლეხ კაცსაც,
რომ ერთხელ გაუთენდება !

მამ არ გავეიტყუდეს ჩვენს მუშას,
ჩონგურა, ტკბილად სმინა,
ველზე გასული ბაჭება
ბრძოლისთვის გვეძახანა !
აქით გავწიოთ, დავძახოთ,
ჩავაწკრიდეთ სიმება,
ვაქოთ, ვადიდოთ ჩვენთვის
თავდადებული გმირება !

ჩონგურა, ჩემო ნუგეშო,
ჩონგურა, ტკბილად სმინა,
მტერზე მისული ბაჭება,
ბრძოლისთვის გვეძახანა !

ი. ველოშვილი

გლეხის წერილები

მთავრობა

წინა წერილში მე ვთქვი, რომ მშრომელ გლეხობას ბევრი დამხავრელი ჰყავს მეთქი. გლეხებს სჩაგრავს და იბრიყვებს პოლიცია, მთავრობა, მემამულე და ძალიან ხშირად ისეთი გლეხებიც, რომლებსაც ჯიბე გაუსქელებიათ და თავის სუსტ მოძმეს სულს უხუთავენ.

დავიწყეთ თავიდან.

რა არის და რისთვის არის მოგონილი პოლიცია? ვინ დაუყენა ხალხს ბოქაული, ჩაფარი, გუბერნატორი და მამასახლისი? რას აკეთებენ, ან ვის ემსახურებიან ეს მუქთახორა ავაზაკები?

პოლიცია იმისთვის არის მოგონილი, რომ მდიდრებს მშრომელ ხალხის გაყვლეფაში ხელი გაუმართოს და, თუ ვაჭირდება, იარაღით მიეშველოს. ბოქაულები, ჩაფრები, გზირები, მამასახლისები და ამისთანა წურბელები ხალხს მოახვია მთავრობამ, მინისტრებმა, მეფემ, რომელნიც ყურმოჭრილი მონები არიან მდიდარ მემამულეებისა და ვაჭრებისა. ყველანი ემსახურებიან სიმდიდრეს, ყველას უნდა გამდიდრება, მაგრამ რადგან პატროსან შრომით შეუძლებელია გამდიდრება, ამიტომ გველაძეებმა და გაქნილებმა ასეთი ხერხი მოიგონეს: ხალხი უგუნურია, ბოროტია, უქკუოა და არ იცის, რა არის მისთვის სასარგებლო და რა არაო. ამიტომ ხალხს პატრონობა და ყურისგდება უნდაო. პატრონად ხალხს დაუყენეს მეფე; თვითონ კი ამ მეფეს გარს შემოეხვივნენ

და ხალხის ოფლითა და სისხლით დაიწყეს ცხოვრება, პარპაშობა და ფუფუნება.

ვინ არის მეფე?

ჩვენი მეფე არის ყველაზედ მდიდარი კაცი მთელ ქვეყანაზე. მარტო იმას და იმის ოციოდე ნათესავს მთელ რუსეთში აქვთ სამოცი მილიონი დესეტინა მიწა, ესე იგი, ათჯერ მეტი მთელ საქართველოზე. წელიწადში შემოსდის რამოდენიმე ათეული მილიონი მანეთი, აქვს აუარებელი სასახლე, ბაღები, ვენახები და სხ. მაგრამ მეფე ამას არ კმარობს და წელიწადში ხაზინიდან 14 მილიონ მანეთს იღებს. ზოგი იტყვის, მეფე მდიდრულად უნდა ცხოვრობდესო. კეთილი და პატიოსანი, მაგრამ განა ორ-სამ მილიონით არ შეიძლება მდიდრულად ცხოვრება? ძალიან კარგად შეიძლება, მაგრამ საქმე ამაში არ არის. საქმე ის არის, საიდან იშოვა მეფემ ამოდენა სიმდიდრე? საიდან და ხალხის ზურგიდან, ხალხის ოფლიდან, ხალხის ნამუშავარიდან. აბა სად არის სამართალი: რაც ქართლისა, კახეთისა, იმერეთისა, გურიისა და სამეგრელოს გლეხობას მიწა აქვს, ათი იმოდენა მარტო ერთ კაცს აქვს!

მაგრამ ამოდენა მიწა განა მარტო მეფეს აქვს? სულაც არა! მეფესთანა მდიდარი არავინ არის, მაგრამ იმისთანა კი რამდენიმე ასი ათასია, რომელთაც აუარებელი მამული და სიმდიდრე აქვთ. მშრომელი ხალხი ამ უსამართლობას ხედავს, მაგრამ ჯერჯერობით ეს უსათლობა ვერ მოუხსნია.

რატომ, რა ამბავია?

ის ამბავია, რომ ვინც ასეთ უსამართლობას არ დაემორჩილება, ვინც თვითონაც თვალს აახელს და სხვებსაც ასწავლის რამეს, ვინც მოინდომებს ასეთ უსამართლობის მოსპობას, მას მაშინვე თავზე მოახვევენ ჩაფრებს, ბოქაულებს, მთელ პოლიციას, სასამართველოს და ან ციხეში ჩასვავენ, ან ციმბირში გადასახლებენ, ან სახრჩობელაზე აგზავნიან. მერე რათა შერება ამას მთავრობა? იმიტომ რომ ის თავის თავსა და მუქთახორა მდიდრებს იცავს და უყარაულებს. მერე რა შუაშია აქ მეფეო, იკითხავს ვინმე. როგორ არ არის შუაში! მეფე ბელადია, მეთაურია, წინამძღვარია მთავრობისა და ყველაფერი, რასაც მთავრობა

სჩადის, მეფის თანხმობით ხდება. განა მეფემ არ იცის, რომ მთავრობა ხალხის ფულს ფლანგავს? განა მეფემ არ იცის, რომ მთავრობა ხალხს უზომოდ სტანჯავს, იკლებს, აწიოკებს და აოხრებს? განა მეფემ არ იცის, რომ წრეულს მთელი საქართველო გადასწვეს და მიწასთან გაასწორეს? როგორ არ იცის! ძალიან კარგად იცის, მშვენივრად იცის! მერე რას ამბობს, რას შერება? აჯილდოვებს, აქებს და თავზე ხელს უსვამს ამ მთავრობას. მაშასადამე, მეფე მათი მომხრე ყოფილა. ან რატომ არ იქნება მათი მომხრე, როცა ისინი მეფესა და იმისთანა მდიდრებს ემსახურებიან! ერთგულ მონას და მოსამსახურეს ქება და საჩუქარი უნდა, თორემ ტყუილ უბრალოდ არავინ არ მოინდომებს სამსახურსა და მუშაობას.

მეფის პირველი მოსამსახურენი არიან მინისტრები და სენატორები. მინისტრებს მოსდევს გუბერნატორები, გუბერნატორებს — მაზრის უფროსები, მაზრის უფროსებს — ბოქაულები, ბოქაულებს — მამასახლისიბი, მამასახლისებს — გზირები, ხოლო გზირებზე ქვევით დგას ა. ორმოცი მილიონი ხალხი, რომელიც მუშაობს და ოფლსა ღვრის ერთი მუჭა მთავრობისთვის და მდიდრებისთვის. მაგრამ მთავრობა მარტო მინისტრებისაგან და გზირებისაგან არ უმსდგება. მთავრობის მარჯვენა ხელს შეადგენს სასამართლო და სამღვდლოება.

სასამართლო იმიტომ არი გაჩენილი, რომ მართალი და მტყუანი გაარჩიოს, ძლიერს სუსტი არ დააჩაგვინოს და ყველგან და ყველაფერში სიმართლე დაიცვას. მაგრამ ვის იცავს ეხლანდელი სასამართლო, მართალსა თუ მტყუანს? ძლიერსა თუ სუსტს? მდიდარს თუ ღარიბს? ყველამ კარგად ვიცით ვისაც ემსახურება და ვისაც იცავს ეხლანდელი სასამართლო. ათასი მართალი იყოს ღარიბი და ათასი მტყუანი იყოს მდიდარი, სულ ერთია, სასამართლო მაინც მდიდარს გაამართლებს და ღარიბს გამტყუნებს. საცა უფალია, საცა ძალაა, სამართალიც იმის მომხრეა. სად შეუძლიან ღარიბ-ლატაკს სასამართლოში მთელი წლობით სიარული, ვეჭილების დაჭერა და აუარებელ ფულის დახარჯვა? მდიდარი კი ფულით ყველაფერს გააკეთებს. მისცემს ფულს ვეჭილებს და ისინი მოუვლიან იმის საქმეს. ეს ყველას

გამოგვიცდია და ყველამ კარგად ვიცით, რომ სამართალი ფულით ისყიდება, ფული კი მართლად მდიდრებს აქვთ, მოსამართლე კი მდიდრების მსახურია და აბა როგორ გაბედავს თავის ბატონის გამტყუნებას და გაჯავრებას?

მაგრამ სასამართლო არაფერია სამღვდლოებთან შედარებით. ჩვენი მღვდლები, ეპისკოპოსები და ყველანი, ვინც ანათორას ატარებენ, მთავრობის ყურნოპრილი მონები არიან. ამათზე ორპირი, ორგული, გამყიდველი, ცრუ და მატყუარა ხალხი ჯერ ქვეყანაზე არ გაჩენილა.

ბევრი რამე მაქვს სალაპარაკო მღვდლებზე, მაგრამ ეს შემდეგისთვის გადავდოთ.

ქართლელი გლეხი.

* * *

(გადმოკეთებული).

უცხოელები გვეწვიენ, —
მაწა მოგვიდე ფასადო,
არ დაგვიშურებთ ოქროსა
და მოგვქმთ ერთი სხადო!

— ვაჭრად მისულა სტუმარო,
რად დაგვინახე ავადო?
სამშობლად მაწა მოგვიდეო?
ხურაფურს უკაცრავადო!...

შენ ჩვენი გულის ნადები
არ იცო-რადღა დრძისა: —
ვინც მაწით ვაჭრბოს, — ჩვენ თვალში
ვეღური, ბარბაროსია!...

ოქრო და ვერცხლი ბევრი გვაქვს,
თვალ-მარგალიტის სარ მქონე,
და ჩვენი მაწის სეიდლად
მაინც არ შეგვწევს ძალ-დონე!

ვთქვათ, რომ დასცადე სხანა
ჩვენ ტურფა არე-მარეში,
რა ფასს გაიდე, გვათხრო,
სამშობლად მნათობ მთვარეში?

ჩვენ რომ მზის სხაი ფანჯრებში
ღიმილით გველამუნება, —
რა ფასად განდა აუად
ჩვენი ღამაში ბუნება?

ტყის ადუმილი შრადი,
ან ველ-სათბის ბებინა,
ან ხალ-წადკოტა შემეგუდა,

ან ზეცა ჩვენი გვირგვინი ^{გვირგვინი}
ან წმინდა ძელები მამების,
და-ძმთა: სთვლა-სამარე,

ან ია ზედ-ამოსული;
ან ჯვარი მასზე მდგომარე?
მთას მკერდით გადმოხეთქილი

ჩანჩქერ-ნაკადი ჩხრადი,
ან ცვარი ზეცის მანანა
და ღამისათვის ბრწყინავდა?

ვასა რქა-ფოთოლ-მტკვანი
შეწმინხულ-შეგრენილება
და ან ფრინველთა ტოკოკი,
საამო ძილის ზიარები?

ბუღბუღის სტეგან-რანაკი,
გულის მნათობად მკვნესარე,
ხან აგონებული ცათმდე,
ხან სეგდიანი, მკვნესარე?!..

ანა და არა, ვაჭარო,
არა, არ შეგვწევს ძალ-დონე,
თუმც მდიდარი ხარ ოქროთი
და მითვე თავის მომწინე!..

სამშობლო მაწა ჩვენ თვლით
გაკვიბინ-მეგვიმოსია
და ვინც მას უადის, ეადულობს, —
ვეღური, ბარბაროსია!..

დ. თომაშვილი. —

გლეხი და გეგამული

რევოლუციის ცეცხლი უფრო და უფრო ძლიერდება სოფელში. მოძრაობის ტალღა იზრდება და გლეხები დღით დღე რევოლუციონერდებიან, უფრო გაბედულად და თავგანწირულად ეკიდებიან საერთო საქმეს, მედგრად იბრძვიან. მთელს რუსეთს მოედდა არეულობა: გლეხები ძარცვავენ და სწვავენ მემამულეების სახლკარს, ჩხავენ მათ ტყეებს, ხნავენ მიწას, თიბავენ მინდვრებს, თავისთვის მიირეკავენ მემამულეების საქონელს. კეტებით, ნაჯახებით და იარაღით უხვდებიან გლეხები ყაზახებს და დარაჯებს, რომელთაც მთავრობა ჰგზავნის მათ წინააღმდეგ. ყველგან გამწვავდა მემამულეების და გლეხების დამოკიდებულება. გლეხები დასცინიან და ემოქრებიან მემამულეებს.

გაქრა სამუდამოდ გლეხების მორჩილება და მოთმინება. გაქრა ის დრო, როდესაც გლეხი იოლად იტანდა სიმშრომას და გაწყრომა - გამათრახებასაც. წინათ რომ მთავრობის კაცი ან მემამულე უსამართლოთ დაჩაგრავდა გლეხს, გლეხი მწარეთ ამოიოხრებდა ხოლმე, კისერს მოიფხანდა და იტყოდა თავის გულში: ასე უნდა ვიტანჯებოდე, ღმერთს ასე გაუჩენია ქვეყანაო.

ახლა სულ სხვაა. გლეხებმა ახლა ხმა ამოიღეს. ახლა გლეხები უდებენ პირობას მემამულეს, გლეხები აწესებენ იჯარის ფასს და საშუალო ქირას. თუ გლეხები მშვიდნი არიან, სტეხავენ მემამულის ბელეს და მიაქვთ პური. თუ მემამულე უზომო საიჯარო ფასს ადებს თავის მიწას, გლეხები ძალით ხნავენ მის მიწას და არაფერსაც არ აძლევენ.

დღეს გლეხები მეტის მეტად გაჭირვებულნი არიან, გაღატაკდნენ უზომო გადასახადებისაგან, უფრო კი შეწუხებულნი არიან უმიწობით. მემამულეები სარგებლობდნენ ამით და მუდამ ტყავს აძრობდნენ გლეხებს: დიდი საიჯარო ქირა, ჯარიმები, სესხის სარგებელი — ყველაფრით ავიწროებდა მემამულე გლეხს. ბატონყმობა მოისპო ქალღმერთს, ნამდვილათ კი არსებობდა და გლეხი ისევ ყმა იყო მემამულისა. მიწა მემამულის ხელში იყო და გლეხსაც არაფერი შეეძლო, თუ მემამულეს არ ეყმებოდა. ასე იყო დიდხანს: მემამულეები ქეიფობდნენ და იღებდნენ, გლეხები კი მუშაობდნენ, იტანჯებოდნენ და უდროოდ კვდებოდნენ.

ასეა დღესაც და იქნება კიდევ, სანამ მიწა არ ჩაჩოვრთმევა მემამულეებს. გლეხს არა აქვს პური, არა აქვს თესლო, არა აქვს საჭმელი და სასმელი. გლეხი მშვიდია, ავით არის, — ეს გაუგებარია მემამულესათვის, ამას დარდი არა აქვს. გამწარებული გლეხები ხშირათ სამაგიეროს უხდიან მემამულეებს: მოგილოვის გუბერნიაში ერთმა მემამულემ მიწა არ მიაქირავა გლეხებს, გლეხებმა აიღეს და მოჰკლეს ის. კიევის გუბერნიაში გლეხებმა სთხოვეს მემამულეებს, ნაჭერ-ნაჭერად

მოგვეყიდეთ მიწებიო; მემამულეებმა პური არ ათხოვეს. მაშინ გლეხები დაეცნენ მემამულეების სასახლეებს და სულ გაანადგურეს.

მთავრობა, რასაკვირველია, მემამულეების მხარეზეა და არაფერს აკეთებს გლეხების სასარგებლოდ პირიქით, სოფლები სულ სალდათებით და ყაზახებით აავსო, რომელთაც ნაბრძანები აქვთ აიკლონ გლეხები, თუ გადასახადს არ მისცემენ და წინააღმდეგობას გაუწევენ მემამულეებს. გამოჩენილმა ალიხანოვმა ასე შეუთვალა გურულ გლეხებს: „მე გელაპარაკებით თქვენ სიტყვით და გიცხადებთ, თუ სამი დღის განმავლობაში არ შემოიტანთ ყველა გადასახადებს, მაშინ გამოგიგზავნით პოლკოვნიკ კრილოვს, გავრილოვს, რომელნიც ზარბაზნებით დაგიწყებთ ლაპარაკსო“. ასე ემუქრებოდნენ ხალხს, რომელსაც საჭმელი და პური არ გააჩნდა სახლში!

მთავრობა ემუქრება, სდევნის და მხეცურად ეპყრობა გლეხებს. სამაგიეროთ ტუბილის ენით ესაუბრება მემამულეებს და ყოველს საშუალებას ხმართს, რომ გააუმჯობესოს მათი მდგომარეობა. ამას წინათ მთავრობამ შეუთვალა თავის გუბერნატორებს: „მემამულეებზე რომ სახელმწიფო გადასახადია დარჩენილი, ნუ შეაწუხებთ ამისთვის, ნელ-ნელა და ნაწილ-ნაწილად შემოიტანონო“.

ასეა ყოველთვის: მთავრობას ებრალება შეძლებული ხალხი, მემამულე თავად-აზნაურობა, მაგრამ არ ებრალება დაბეჩავებული და გაღატაკებული გლეხკაცობა. აპიტომაც არის, რომ აღსდგენ გლეხები: აღარაფერში ენდობიან მთავრობას, კარგათ გაიგეს, თუ ვისი მეგობარცაა მთავრობა, და დაიწყეს ბრძოლა, რომ ძირს დასცენ მთავრობა, დაამარცხონ მემამულეები და მთელი მიწა გადასცენ მიწის მუშებს.

გლეხების კავშირი რუსეთში.

„ბეკრა თავის და ხელის კირამე და ერთი ბარასო“, ამბობს ჩვენებურა ბეკლა ანდაზა და

სწორეთაც რომ ჭეშმარიტებას ამბობს; სხდ კრ-
თა კაცის ჭეკუ-მისწრაფება და სხდ ათის, ანის
და ათასის. ყოველ საქმეს აქვს კარგ მხარესთან
ცუდი მხარეც. ზოგი კაცი ამისთვისაც, რომ მარ-
ტო საქმის კარგი მხარის შეგნება შეუძლიან და
ზოგი კიდევ ისეთია, რომ მარტო ცუდს დაინა-
სავს. ბევრნი კი, რომ ერთათ მიათვლებენ და
მოაღწაინებენ, ადვილად გამოარკვევენ ხელმე-
ავსაც და კარგსაც, და საქმესაც უკეთ მიაწეობენ.
შეთანხმება სწორად თითქმის ყოველ საქმისა-
თვის. ძველი ზღაპრები მოგვათხრობენ: მამა რომ
შეაღებს ანდერძს უტოვებს, ყოველთვის ამის
ურნებს, ერთად და თანხმობით იტყვიან, თა-
რემ თათო-თათოდ მტერი დაგდევთ და უბედ-
ნი დაიღუპებითო. ცხადი მაგალითი გვაძლავს უკ-
ლას თვალ წინ ერთ ზარბაზის და თანხმობის სარ-
გებლობისა. ამ ორი კვირის წინეთ თბილისის
ტრამუაის (კანკის) მისამართურ-მომუშავეებმა
შეკრეს ზირი ადარავის არ ემუშავან, ვიდრე მათი
მთავრობა არ მიაღებდა უკან მათ ხუთ დათხრე-
ნილ ამხანაგებს და არ გააუშვებოდა მათ სემ-
სახურის ზოგ ზარბაზის. ბევრი ისტურეს ტრამ-
უაის მატრონებმა და ბევრი იცეს თავში; თვით
კანკელ-გუბერნატორიც კი ასკინილით ასტუნ-
ვს, მაგრამ ვინემ არ დააკმაყოფილეს მათი მოთ-
ხოვნილებანი, თქვიან არ მოიხვედრეს. ყოველი
დღე კი ტრამუაის მატრონებს დიდი ხარჯი მის-
ლით და მეტი რა გზა ჭეჭინდათ, რომ არ დას-
თანხმებულაფურენ. დააკმაყოფილეს მუშები. ან რა
სწორად ზღაპრები და მაგალითები, ეს ისეთაც
ცხადია ყველასთვის, მაგრამ საქმი იმისა, რომ
აქამდის ამ ერთ ზარბაზის და შეკავშირების ნა-
ყოფით სარგებლობენ მოხლოდ მდიდარი მექარს-
ნები, სოფლები და მემამულეები. ხერხინის,
ზოდლის, ზოდის, კიკის და კიდევ სხვა
გუბერნიების გლეხები უმთავრესად ჭარხალს სთე-
სავენ. ამ ჭარხალის წყინდგან მექარსნები ამზა-
დებენ შაქარს, მაგრამ რადგან მოყვანა ჭარხალის
და მომზადება შაქარის სხვა და სხვა გუბერნიებში
სხვა და სხვა ფასად უკლებათ მექარსნებს,
ამიტომ ზოგი ქარხანა უფრო იათად ჭეიდიდა მ-
ქარს და მისი ქარხნის შაქარი უფრო ვრცელდ-
ებოდა. მეორე ქარხანა შეეჭაშებოდა და ესეც ამ-
დენსაც და ზედმეტსაც დააკლებდა ფას და სმი-
რად შაქარის ფასი ძალიან ეცემოდა და მექარს-
ნები ზარბაზობდენ. მექარსნებს ეს არ მოეწონათ,

რადგან ვეღარ იღებდენ იმდენ სარგებლობას
გორც წინეთ და ამისთვის შეაკრებენ, მოილა-
ზარაკებს და შეჭედიც ერთმანეთს, რომ ერთი-
მეორეს შეუკითხავად არავის არ შეეძლოს არც
დაწევა და არც აწევა შაქარის ფასისათ და ახლაც
ასეც იქცევიან. მთავრობამ არამც თუ დაუშადა
ასეთი შეკავშირება, ხელიც შეუწყო, თათონ გ-
მოყვანარმა მექარსნებს რამდენი შაქარი უნდა
მომზადებინათ წელიწადში, რომ მეტი არ და-
ხერხდათ.

შეკავშირებული არიან აგრეთვე ბაქარ ნავთის
ქარხნების მატრონები. შეაკრებობიან ხელმე და
დააწეესებენ ნავთის ფასს. მეტი რა გზა გაქვს,
რომ არ აძლიო, რასაც ისინი ვიბრძანებენ. „თუ
არ გნებავს, მიბძინდიო“ გუბნებიან, ბარემ კი წა-
ვიდოდა ხალხი და მოძებნიდა უფრო იათ ნავთს,
მაგრამ ვინ გაძლევს ნებას. მეუფეც იათ მხარეზეა.
მეუფე იათ მხარეზედ რომ არ იქონ, ხალხი ამე-
რიკის ნავთს დაუწეებდა ხარჯვან. ამერიკას რომ
ძალიან შორს არის, აბა იქამდის აქ ნავთის მარ-
ტო გადმოტანა რა უნდა დაჯდეს, მაგრამ მთავრო-
ბას რომ დიდი ბაჟი არ დაეწეესებინა ამერიკის
ნავთზედ, ის უფრო იათად გაიფიქროდა აქ, ვიდ-
რე ჩვენი ნავთი და თავში კი ქვას არ ისლიდენ
ჩვენი მენავთეები და არ დააკლებდენ ფასს?

რაც დღე მადის, ნავთი უფრო და უფრო ძვირ-
დება. რა მიზეზია? განა ნავთის მრეწველობის
ხეირი არა აქვს? ჭია-ჭია, რომ აქვს. გუშინდელი
მეკურტნეები დღეს მალიონის მატრონებად გა-
დაიქცენ და რაში ეტყობა, რომ ხეირი არა ჭეჭინ-
დეთ. სხედან მატრონ, ეს დიზანება ესლას სემ-
ზღვარკარეთ და უთვლიან მეუფეს: „დიდი ზარბა-
ლი მოგვაქენეს მუშებმაო“, ამის ხომ აღარ იქი-
რობენ, რომ იმავე მუშების წყალობით უხრია-
ლებთ მათ მალიონები, „აღარ შეგვიძლიან მუ-
შობაო“; მეუფეს შეებრდა ეს „საწელები“, გა-
დაუბოძა ორი მალიონი უსარგებლოდ და შეუთვას
და „ნუ გემინათ, მე თქვენ მხარეს ვარ და
თუ არ მოიხერხეს საზიზღარმა თქვენმა მუშებმა,
დავხვევ ჭარბის და სულერთიანად ამოვხრცო“.
შეკავშირდენ შარშან რუსეთის მემამულეები, რომ
საერთოდ დაეწეესებათ საიჯარო ფულის რადე-
ნობა, ფასი მომკვლეებისა და სხობადოთ სოფ-
ლის მუშის ხელ-ფასი, შეუდიცს ერთმანეთს, რომ
არავინ გადასულიყო დადებულ სიტუაციას. მთავრო-

ბამ ამათაც ხელი მოუწყო. უბრძანა თავის გუბერ-
ნატორებს დახმარებას ამოეხინათ მემამულეებისა-
თვის და თუ მოითხოვდნენ ჯარებიც ეპეგზავნათ
მათთვის.

კავშირების შედგენა აეფ დაძლია მართლ
შობრძელ ხალხისათვის. ბევრჯერ შეეცადა გლეხ-
კაცობა შეკავშირებინა, მაგრამ შეეფ და მისი მთავ-
რობა ყოველთვის ისეთს ზომებს ხმარობენ მათ
წინააღმდეგ, რომ გლეხები ძალა-უნებურად ვერ
უერთდებოდნენ ერთმანეთს და ცალ-ცალკე დას-
ტარდნენ თავიანთ უკუდმართ ბედს. მხოლოდ ამ
ბოლოდროს, სწორეთ ამ კარგობებში, რომ მთავ-
რობა ეწინააღმდეგება გლეხების შეამხანაგებს,
გამოაწვია რუსეთში გლეხების მტკიცე კავშირის
დაარსება. საქმე ასე აეფ.

შარშინ როდესაც რუს-იანბრელთა ომი გაძლი-
ერებული აეფ, მისკავის გუბერნატორმა კრისტომ
და გენერალმა სამარინმა განიზრახეს მისკავის
გუბერნიის გლეხთა სახელთ შეეგებინათ წერილი
ხელმწიფეს სახელობაზედ. ამ წერილთ უნდა ეთ-
ხავათ გლეხებს, რომ არამც და არამც შეეფ ომი
არ შეეწვიტა რუსეთის სრულ გამარჯვებამდის.
ხელმძღვანე მისკავის გუბერნიის გლეხთა შორის
ძალიან ცოტა აღმოჩნდა. ამის ნაცვლად კი გლეხთა
შორის აღიძრა სურვილი საგლეხო კავშირის შე-
დგენისა. ამისათვის იგნისში გაიძრათ კრება, რომ-
ელსაც დაესწრა 22 გუბერნიიდან 100 წარმომად-
გებელი გლეხებისა და 25 განხალგებული კაცი
(ინტელიგენტი).

კრებამ უწინარეს ყოველის გამოიკვლია ის დედა
აზრი, რომელიც საფუძვლად უნდა დაედობდა
გლეხების კავშირის ბროგრამას, შეიმუშავა მამი-
ვალ მოქმედების გეგმა და მოწოდება. მეტად დიდი
კამათი გამოაწვია იმან, თუ ვინ უნდა ყოფილიყო
კავშირის წევრად. კრებამ დაადგინა: „ამ საქმის
გადაწყვეტა დროებით მიენდოს ადგილობრივ ორ-
განიზაციებს *) და საბოლოო გადაწყვეტა კი ბი-
დაიდოს მეორე სეფეელთა კრებისათვის“.

ორგანიზაციის (კავშირის მოწოდების) შესახებ კრებამ
დაადგინა: „ამ კრებამ ამოიჩინოს უმთავრესი კომი-
ტეტი (აეფ არსებული 8 კაცი, რომელნიც დაჩეხ
მისკავში და ამ დღიდანვე შეუდგენ თანამდებო-
ბის აღსრულებას) და დაარსებულ იქნას საგუბერ-

ნიო, სამაზრო, სამამსახლისო და სასოფლო-
კანიზაციები“.

კამათიდან გამომდინარე, რომ ადგილობრივი კავ-
შირების შესადგენთ უფრო მისახერხებელი და
სელ საფრელი იქნება შემდეგი მოქმედება: სოფე-
ლში, უკვე შეგნებულ გლეხთა დახმარებით ხდება
კრება. კლებს ესწრებას მსურველნი, განურჩე-
ვად სქესისა, ვინც კი 20 წელიწადს მიაღწია. ამ
კრებაზედ დამხმარებელ ბიუროს წევრთა შემწეო-
ბით; ორკვევს ბროგრამა და აზრი სრულიად რუსე-
თის გლეხთა კავშირისა. თუ კრება დაადგენს, რომ
სურს ჩაეწეროს სრულიად რუსეთის გლეხთა კავ-
შირში, ასეთი დადგენილება ეგზავნება სამაზრო
ან საგუბერნიო ბიუროს. ადგილობრივი კავშირის
მამდინარე საქმეების განსაძლოად კი სდგება ად-
გილობრივი კომიტეტი. მეზობელ სოფელების კომ-
იტეტები თავიანთ წრიდან დახურულად კენჭის ყრით
ორკვევს სამამსახლისო ან სამაზრო კომიტეტს,
რომელმაც უნდა იზრუნოს მთელის მამრისათვის და
ეცადოს ასელ სოფელების შეერთებისათვის. ამ რიგ-
ვევ მამრის კომიტეტებთან წევრები ორკვევს საგუბ-
რნიო კომიტეტს, რომელიც განაგებს მთელ გუბერ-
ნიას და რომელსაც ურთი-ერთობა ექვს მთავარ კომი-
ტეტთან. როდესაც საგუბერნიო კომიტეტი სდგება,
დამხმარებელი ბიურო თავისით ბათილდება (ანზობა)
და გლეხთა კავშირის საქმის გაძლოდას თვით
გლეხები გასრულობენ.

კრებების ოქმები, დადგენილებანი და ყოველი
მოქმედება სრულიად რუსეთის გლეხთა კავშირმა
საქვეყნოდ გამოაცხადა, საქმის მეთაურებმა ყოველი
საშუალება იმხარეს, რომ გამოეცაგარავებინათ მხო-
ლოდ თვითონ გლეხების ნამდვილი აზრი და მის-
წინაეობა, მაგრამ გლეხების კავშირს თავიდანვე
ბევრი მტერი გაუნდა, რომელნიც ათასხარ ცილის
წამებას ავრცელებდნენ კავშირის შესახებ. არწმუნე-
ბდნენ ყველას, რომ ამ კრებებზე გლეხები არ იფ-
ნებო და სხვა. ყველა აკითხავს, ვისთვის რა საჭირო
აეფ სრულიად რუსეთის გლეხთა კავშირის დამცი-
რება? ამკარა: იმისთვის, ვისთვისაც გლეხთა კავ-
შირის მოქმედება არა სელსაფრელი და ვისაც გლე-
ხების მძღვარმა ხმამ ძალი დაუფრთხო და შეუძლად
მშვიდობიანი განცხრომა სსვისო ოფლით გაშენე-
ბულ სასახლეში. ესენი ყველანი ერთხმად ასისა-
ნებდნენ: „არაქა, ვიდუბებთ, გლეხები აღარ გვკვი-
რდებიან იმ ოჯისს, რასაც ჩვენი მოწველება განუ-
ბობებდა ხოლმე მათ, გლეხები მაწინ წარმთქვან

*) ორგანიზაცია ნიშნავს კავშირს, მოწოდებას. იმავე
წლის ნოემბერში მოსკოვში გაიმართა ახალი კრება რომელ-
საც დაესწრო 28 გუბერნიის წარმომადგენელი, 150 კაცი.

გვიქადაინ, არაქა გვიშველეთ, მოგვასველეთ თოფ-ზარბაზნანი და ჩაწვევტინეთ სმით“. მაგრამ ამაღ, ბატონო მუქთა სორებო და მათ დასტველნო! მარხა თქვენი ბატონობა! გჯესკაცობამ შიკვინო თავისი ძაღა. იგი ათი ათასობით უერთდებო გჯესთა კავშირს, რამდის ბაინადხეჯან დიდის ასოებით დჯდის ძუძუსთან ერთად ჩანძახი სიტუეეპი „მიწა და თავისუფლებო“ აწერას.

ობოლი.

ჩვენებური ამბები

ყუმბარების სროლა

26 ივნისს ბათუმში ყუმბარები ესროლეს ურიადნიკს დიმიტრი მგელაძეს და სტრაჟნიკ ცეცხლაძეს (ორივენი გურიამი „მოღვაწეობენ“), მაგრამ ვერა დააკლეს-რა.

პოლიციელების მოკვლა

ყვირილაში მოჰკლეს სტრაჟნიკი პ. კიკნაძე. ბაქოში მოჰკლეს პოლიცმეისტერის თანაშემწე ჟენტი. — ტფილისში სასიკვდილოთ დასტრეს ყანდარმი პეტრენკო.

ჯარის აჯანყება

უკვე ვწერდით, რომ ალექსანდრეპოლში ჯარი ღელავს. ეხლა გვატყობინებენ: 26 ივნისს აქ პირველ და მეორე საპიორთა ბატალიონში, რომელიც ტფილისიდან ჩამოიყვანეს, აჯანყება მოხდა. მიზეზი ის იყო, რომ გავარდნილა ხმა, ვითომ ტფილისიდან მიეყვანოთ აქ დასახვრეტად 27 სალდათი მინგრელსკი პოლკისა. სალდათები იარაღით ხელში გამოსულან, მაგრამ გამოუწვევიათ დრაგუნთა პოლკი, ყაბარდინის ქვეითა ჯარის პოლკი და არტილერია და აჯანყებულ სალდათებისთვის ცხრაასი თოფი აუყრიათ.

ქუთაისში მყოფი სვანები მეტად შეშინებული არიან. ქალაქში ხმა დადის, რომ სვანეთის „დასაპრობოთ“ იგზავნება ჯარი და თუ მკირეოდენი წინააღმდეგობა გაუწიეს, ქვას ქვაზე აღარ დასტოვებენო. შეფიქრანებული სვანები საგონებელში არიან ჩაცვიფნულნი და არ იციან რა გზას მიჰმართონ, რომ სვანეთს საფრთხე თავიდან ააცილონ. დებეშის გაგზავნა განუზრახავთ სახელმწიფო სათათბიროს თავმჯდომარის სახელზე, მაგრამ

ამით ეშველება რამე?! აი შემთხვევითობა დასავლეთ საქართველოს ამომრჩეველებს შეეძლოთ თავიანთი აზრი გამოეთქვათ ამ საგნის შესახებ და ეცნობებინათ.

სალდათების მიტინგი ბათუმში

ბათუმშიდგან გვატყობინებენ, რომ იქ 25 ივნისს სალდათებს მიტინგი გაუმართავთ. მიტინგს დასწრებიან: არდაგანლები, სანაღმო როტა, საპიორები, მე-5 და მე-6 როტის არტილერისტები, ბატარეის 1, 2, 3 და მეოთხე როტები და თბილისის მსროლელი ბატალიონი. სალდათებმა გარშემო პატრულები დაიყენეს მიტინგის დასაცავათ. ცოტა ხნის შემდეგ ერთ სალდათთან მივიდა აფიცერი და დათხოვნის ბილეთი მოსთხოვა. სალდათმა პასუხის ნაცვლათ ამოიღო ბილეთი, მიართყა აფიცერს ცხვირში და ლაზათიანათ შეუკურთხა. აფიცერის მხლებლებს ჯარის-კაცებს უნდოდათ ხუთი სალდათის დაჭერა, მაგრამ სალდათები კარგებისაკენ გაიქცნენ თოფებისთვის, ზოგიერთები აფიცერს და მის მხლებლებს მივარდნენ და თოფები წაართვეს. აფიცერს ძალზე სცემეს ჯოხებით და ქვებით და დაატუსაღეს. მსროლელთა პოლკის სალდათებს უნდოდათ მოეკლათ ის მაგრამ არდაგანელებმა არ დაანებეს, გაიყვანეს კარგა მანძილზე იმ ადგილიდან, სადაც მიტინგი იყო და გაანთავისუფლეს. სალდათები მეტათ აღელვებული არიან. 27 ივნისს დაატუსაღეს 29 სალდათი. ჩუმათ გამოაპარეს ბათომიდან თბილისისკენ. მღელვარება მატულობს.

მორიგება ვერ მოხერხდა

30 ივნისს მორიგებაზე მოლაპარაკება ჰქონდათ ტფ. თამბაქოების ქარხნის პატრონებს და მუშებს. გამოირკვა, რომ ქარხნის პატრონები არაფერს უთმობენ მუშებს, ამიტომ მოლაპარაკება შესწყდა.

გაფიცვა ნოქრებისა ქუთაისში

ეს გაფიცვა გამარჯვებით გათავდა და ვაქრებმა ყველაფერი დაუთმეს ნოქრებს.

გაფიცვა ჭიათურაში.

მუშების გაფიცვა ჭიათურაში გაგრძელდა სამ კვირამდე და გათავდა მუშების სრულის გამარჯვებით. მრწველებმა ყველა მოთხოვნილება შეუსრულეს მუშებს.

მოთხოვნებიანი

ტუ. მებალეებმა მუშებთან ერთათ თავიანთ „ხაზინებს“ გუშინ-წინ მოთხოვნებიანი წარუდგინეს. მებალეები ითხოვენ 8 საათის სამუშაო დღეს, 20% მომატებას, საცხოვრებელ ბინის გაუმჯობესებას, წელიწადში ერთი თვით დასვენებას, ავადმყოფობის დროს ბალის პატრონის საფასით ექიმობას, მოსამსახურეთა მიღების და დათხოვნის უფლებას, აბანოში წასასვლელად თვეში ორჯელ ფულის მიცემას, ყოველ წლიურად ფულის მომატებას და გაფიცვისათვის არავის დათხოვნას. მებალეებმა სამი დღის ვადა მისცეს პატრონებს. მერე გაიფიცებინან.

ამგვარი მოთხოვნებიანი წარუდგინეს ყვეილებს მალაზიების ნაქრებმა და მომუშავეებმა. სხვათა შორის, ეს უკანასკნელნი ითხოვენ კვირა უქმე დღეებში დასვენებას, სადგომების ჰიგიენიურად მოწყობას, ზრდილობიანად მოქცევას და სხვას.

22 ივნისის გაფიცვის გამო

როგორც წინათ ვსწერდით, წარსულ ივნისის 22 ტფილისში მოხდა საერთო გაფიცვა. ამის გამო რკინის გზის სამხედრო უფროსმა დახურა ტფილისის მთავარი სახელოსნოები და დებო, რასაც თან მოჰყვა ხელახალი გაფიცვა რკინის გზის მოსამსახურეებისა და ორი დღის განმავლობაში სრულიად შეწყდა მატარებლების მოძრაობა რკინის გზაზე. გზის უფროსი შეშინდა და მალე დაუთმო მუშებს, დებო და სახელოსნოები გააღო და ყველანი ისევ მიიღო, ვინც კი დაათხოვა გაფიცვაში მონაწილეობის მიღებისთვის.

ამავე გაფიცვისთვის ტფილისის გუბერნატორმა 150 ათასი მანეთი ჯარიმა შეაწერა ტფილისის მცხოვრებლებს. მაგრამ ამანაც უკან წაიღო თავისი განკარგულება, რადგან დაინახა, რომ არავინ არ შეიტანდა მის შეწერილ ხარკს.

ჯუგაანი (ქიზაუა)

დიდი ხანია ჩვენამდისაც მოახწია რეაქციის სუნმა და აქაურ ხულიგანებს ფრთები შეასხა. მთელ ქიზიყში ცნობილმა ხულიგანმა გ. ა—შვილმა, გაიგო თუ არა სუნი ამ რეაქციისა, ვით მეძებარი, დაფაცურდა ღ თავის დამქაშების მეო-

ხებით გამეფდა ჯუგაანელ მცხოვრებლებზე. ესლა ის ბატონია და ტყავს აძრობს ყველას. რომელი ენა ჩამოსთვლის და რომელი კალამი ასწერს იმის მოქმედებას? მან დაარსა სოფ. ჯუგაანში ხულიგანთა ბრბო, ოცდა რვა კაცისაგან შემდგარი, და მათის მეოხებით აისრულა თავისი სურვილები. მან დააქერინა პოლიციას ხუთი ძმა ზედალაშვილები, რადგან ესენი იმის კბილის გამომთხრელნი იყვნენ და მათის შიშით ვერა ჰბედავდა თავის სურვილების აღსრულებას. მერე არ იკითხავთ, ვინ არის ეს ვაჟბატონი, რომელიც ხალხზე გაბატონებულა? ეს გახლავთ ის ვაჟბატონი, რომელიც ცხრა წელწადი ჰყვლევდა და ჰყვლევს ხუთ საზოგადოებას ქიზიყისას. ეს ის ვაჟბატონია, რომელიც ხალხს ატყავებს და ქრთამებს იღებს. ეს ის ვაჟბატონია, რომელიც ქურდებს თავის ფრთებს ქვეშ ინახავს და ინახავდა, რომელ ერთსა და ორს ოჯახს შეჰვარდნია და მათის პატარძლებისთვის შეურაცყოფა მიუყენებია.

ორი კაცის მოკვლა

28 ივნისს, ღამის 11 საათზე მეტეხის ციხის ზედა ალაყაფის კარებთან მოჰკლეს გრიგოლ მამაცაშვილი და ირაკლი ჩარკვიანი, რომელნიც ამ დღესვე დააპატიმრეს მამადავითის ქუჩაზე. ამათ აბრალებდნენ აფიცრის ტემნიკოვის მოკვლა განიზრახესო. დააპატიმრებულნი ღამე მეტეხის ციხეში წაიყვანეს და ციხის კარებთან დახოცეს. ერთი პატიმარი აფიცერმა გიორგი ზაალაშვილმა მოჰკლა თავის ხელით. მკვლელთ განუცხადებიათ, დააპატიმრებულებმა გაქცევა დააპირესო. როგორც ამბობენ, ორივეს ტყვია წინიდგან აქვთ მოხვედრილი.

რ უ ს ე თ ი

გლეხთა მოძრაობა.

ამ დღეებში მშრომელთა ჯგუფის მასჯლად გლეხთა კრების შემდეგი დადგენილებანა:

- 1) აქ შეკრებიან უცხადებენ ჯგუფის გულისათად მადლობას და თანავრძობას, დაწმუნებულნი არან, რომ ჯგუფთა შემდეგშიც არან დაუთმობს მთავრობას და აცაღებს თავადგან ყოველ გავაჯნას არან მშრომელთა ჯგუფის წევრებისას.

2) შეკრებილი უსურვებენ ჯგუფს, შემდეგში უფრო გაეფართოებინათ მათ გეგმა ხალხის მოთხოვნილებათა; იმედია, მათი მოთხოვნილებანი გაძიებას იმსახურებს, რასაც მოითხოვს გლეხთა კავშირი და სოციალისტ-რევოლუციონერთა მხრით შესახებ მიწისა.

3) შეკრებულნი დარწმუნებულნი არიან, რომ აწინდელ სათათბიროს, როგორც ამოწმებულს არა მარტო, არა თანხაწილად, არა სეკუვალთა და არა ფარულ კენჭის ერთი, არა აქვს არავითარი უფლება შეიმუშავოს და განაჯიკეფოს რაიმე კანონები, გარდა თანხაწილად არჩეულთა. შესახებ სხვა საქმეებისა, კრება უსურვებდა ჯგუფს, მიადოს მანაწილებას იმედია, რამდენადაც ამას ექნება სანაგოტო (სამაქადაგებელი) მნიშვნელობა.

4) კრება უსურვებს ჯგუფს, შემდეგში (სადაც) მოქმედებს თავისი შეთანხმებების გლეხთა კავშირის, სოციალისტ-რევოლუციონერების და რეპინის გზის კავშირის მოქმედებისათვის.

5) კრებამ გამოსთქვა სურვილი, რომ შეთანხმებული ჯგუფთა მიერ იქნას დაწესებული ეკლესიის ადგილობრივი ბიუროები.

— როგორც რუსული გაზ. „მისლი“ განმარტებულს ხევენ დეპუტატს იოსებ ბარათაშვილს დიდი უზრუნველობა და მატეო დამსახურებია მშობელი ჯგუფში და სანადგო-მამული (ავრალუ) კომისიაში. ეს მედგარდ მოითხოვს რომ მიწა მთლად და უსასუიდელოთ გადაეცეს მიწის მუშებს.

— ატკარსკის მხარეში, კრავოვრონცოვ-დაშკოვის მამულში გლეხებმა გათიბეს სათიბები, გახეხეს ტყეები და გადასწვეს შემამულითა სხლ-კარა. იმავე მხარის ბრონიცის მამულში 12 ივნისს სულ ერთიან გადასწვეს სხლები. დაიღუპა ზური და ზორუტევი. სხვაგანად სანატოვის გუბერნიის მოძრაობა ცეცხლივით მოედო. შემამულინი სხაქროდ ჭეილიან მოძრაუ ქანებდა და თავს არიდებენ ხალხის აბობქრებულ ტალღას. მარტო სანატოვის და ტამბოვის გუბერნიებში გაიფიდა 36 ცხენის ზავი. ამ გუბერნიების ეკლესიის კუთხეში ჯარო მოქმედებს, მკრამ მოძრაობდა მანც ვერ ახერებს, რადგან ნაწილი ჯარისა ხალხის მხარეს არის.

— კირსინოვის მხარეში გლეხებმა გადასწვეს შემამულითა სხლ-კარა და შეუდგენ თივისა და ბადებთან ხალხის გაზიდვას. ორი მამული გადასწველად აიკლეს. მხარეში სანაგული მოძრაობდა.

გლეხები ნათესობიდან არაფერს არ ანებებდნენ მამულიებს და ძნე სულ თვითონ მიაქვთ.

— გლეხები ეველგან არ იკლებენ და არა სწავავენ შემამულითა ქანებს. ბევრგან მოძრაობა უფრო შეკრებულა. ტამბოვის ზოგიერთ მხარეში, მაგალითად, გლეხებმა რწმუნებულნი აირჩიეს, რომელნიც აწილებენ სამუშაოს შემამულითა მამულიებში, ნაშნავენ სამუშაო ნიხის და სხვა. აქ, სანადგო შემამული უარს ამბობს, გლეხები მუშაობის ნების არ აძლევენ. სხვა არავითარ დადამძრებობას არა ხმარობენ.

— რილსკის მხარეში დიდი მამული აქვს თავბარათინისკის. მოსამსახურებდა ამ თავდას სულ უცხო ქვეყნული ჭეივის. გლეხებმა განაწილათ დაადგინეს, დათხოვილ აქმნენ ეს უცხო ქვეყნული და იმათ მაგიერ ადგილობრივი გლეხები დაინაშენ. შემამული არ შეიწინადა ეს მოთხოვნილებანი, სანადგოები დაიბარა და კოსეკოვსად ხაუყენა გლეხებს.

სუჟის მხარეში თავდა-ახნაურობის წინამძღოლს იურიევიჩს და შემამულიებს მოუთხოვიათ ბოქალისთვის, ძალა დაატანეთ სტრანინიკებს და ჯარს, მხნედ იმოქმედონ და თათის სროლას არ დაერადონ ხალხით. ბოქალს, აბობდა, ხალხის შიშით, უარს განუცხადებია. შემამულიებმა სანადგო შეიტანეს ბოქალს.

— ტულაში თურმე სანატოვობაში თავისუფალი ადგილი აღარ არის. ნომრები სულ ერთიან სოფლებიდან გაქცეულ შემამულიებს დაუტკრიათ.

— ატკარსკის მხარეში (სარ. გუბ.) რამდენიმე მამული აუკლათ. ზარალი 2 მილიონამდის არის.

— სანკლამუიო სათათბიროს თავდადამარქს მურამცევს მიუღია სანოთინის მხარის შემამულიებისა, მღვდლებისა და მამსახლისების დეპუტატი, რომელნიც ატეობინებენ, ხევენ მხარეში ძლიერ დიდი მოძრაობა იწვევია. ეველსოვის მიხეცია, დეპუტატი შემდგენელი არა—სანინისტროს დეკლარაცია. საქმეს მოლოდ მოწინავე (პროგრესიული) სანინისტროს მედგენა განსწორებს.

— გურსკის გუბერნიამი დმიტრიევსკის მხარის გლეხობა გაფიცულა. შემამულინი გუბერნატორს ჯარს სთხოვენ, რადგან გლეხები ამუქრებან, ჭირნახულს გადაწვევით.

— ელცის მხარის ერთ სოფელში მიტინგი მომხდარა, რომელსაც 10,000 კაცა დასწრებია. ამბობენ, მიტინგზე გადასწვეიტეს, აღარ აიკლან

მემამულეები და მხოლოდ გაფიცვით იბრძოდნენ.

— ლიტვანების მხრის ჩრდილოეთ ნაწილში გლეხებმა ხელთ იგდეს მემამულეთა სიძოვარი ადგილები, სთიბავენ და თავა მიაჭეტ თავისთავის შინ. ზოგიერთ ეკონომიდან ჭვავიც მიაჭეტ გლეხებს.

— სარატოვი. ბალანდაში გლეხებმა ბედლებიდან 97 ტომარა ფეჭილი გაიტაცეს.

— 18 იანვარს ალექსანდრიაში, ორბენის გუბერნიაში აუკლავთ გრაფ შერეპტიევის მამული. მთელი მამულის გამკე, გამოუწვევით 57 სტრახინაი, ამთავან მხოლოდ 10-ს დაუხწევია თავი, დანარჩენების კვლიც კი ვეღარ აღმოუჩინათ. 19 იანვარს გლეხებს გაუმართავთ მიტინგი, რომელსაც თოი ათასი კაცი დასწრებია.

— ზინოვიევის მამულ ზვიანკაში გლეხებმა დახვრეის სეკონომიო კანტონა, დასიეს წიგნები და სცემეს კანტონის გამკეს. კაზაკებმა შესწავიტეს ნგრევა-აწიოკება.

— ბეგრს ადგილას გლეხები თავიანთ ნებზე სთიბავენ ბალანს მემამულეთა და სეკლესიო მიწებსზე. მსოფრებლები დარწმუნებულნი არიან, რომ ჩქარა კერძო მისაკუთრეთა მიწები გლეხების ხელში გადავა.

— გათიერენ გლეხები კურსკის გუბერნ. მთელი ლვონის მხრისაში. მემამულეთა ძნე მანდროში ღებეს. გლეხები ახლა არ ეკარებან და არც სხვებს უშვებენ.

— ბახმუტში გლეხები უარს ამბობენ სახელმწიფო მიწებში სიჯარო ფისის მიცემასზე, სინამ სთათობარო არ გადასწვევიტს აგრარულ სკიოთსს.

მუშათა მოძრაობა.

22 იანვარს ეკატერინოსლავში მიტინგი გამართეს რუდნიკოვსკის ამხანაგობისა, უსპენსკის მღაროსა და ბოსნიეს ქარხნის მუშებმა. გამოიწვიეს დრაგუნები და წრე შემდარტეს მიტინგს. ხალხი დაიშალა და გამართა ფრანგთა კამხანის მღაროებისაკენ, სიადანაც გამოიწვია აუარებელი მუშა; შეერთებულის ძლით მუშებმა მონოსოვეს ზოლიციას ორატორის გაშვება. როცა ტუსადი აუზოვსკაში მიჰვადათ, მუშები შეეცადენ მის განთავისუფლებას და ქეობი დაუმინეს გაფიცულებს. ტუსადი თავლაში შეამწვედაეს, მკრამ მუშები ცეცხლის წაკადებეს დაემუქრენ. მაშინ აფიცრებმა გაუშვა ორატორი.

— მუშებმა მიტინგი გამართეს აუზოვსკაში და დადგინეს უკადურსი ზომები მიფიდოთ, თუ მემამ-

ღაროთ მართლაც არ დაქმნეოთიეს მართლმდინებები. გამართა აურაცხელ მუშის თანდასწრებით კარზოვსკი მღაროების მუშათა მიტინგი, რომელზედაც გადაწვდა ბოიკოტი გამოეცხადოს სახელმწიფო სიარუე დუქნებს და სისტიკად დასჯონ ვინც მკარ სისმელის სმარებაში აქნება შემხნეული.

— სოფ. ლებედინში გამართა მუშათა მიტინგი. მონაწილეობას იღებდა 4,000 კაცი. იფინენ აგრეთვე გლეხებიც. დრაგუნების მოსვლის შემდეგ დაიჭირეს რამდენიმე კაცი. გლეხებმა მოითხოვეს მათი განთავისუფლება. მოხდა არეულობა. დასტრეს აფიცრეა, მიჰკლეს 1 სლდათი და მძიმედ დასტრეს 2; დატრილია 4 გლეხი,

მოძრაობა ჯარში

ხელმწიფის საუკეთესო გვარდაი ჰდალსტობს მთავრობას. ბრწეინვადე გვარდაი ვეღარ ითმენს ზოგიერთ უფროსის ძველებურ თვითნებობას და დეკანდელ წესწეობალებას. ზაულვსკის ლეობ-გვარდაის ზოლკში დაიწყო ადელებება, რომელიც გამოიწვია მორავ აფიცრების ეოფ-ქცევამ. აფიცრებმა უმაზეზოდ სილა გვარტეს სლდათის. სლდათებმა იმ სლდამსვე მოითხოვეს საქმის გამოძიება. ტავიდა 6 დდე. უფროსმა არავითარი ზომაც არ მაილო საქმის გამოსძიებლად. სლდათებმა გადასწვევიტეს, თუ იმათ მოთხოვნალებას არ ასრულებს ზოლკის უფროსი, სხვა ხანად მოაქცნენ.

— სევასტოპოლში ისევ დელავს ჯარო. მოხდა სლდათების მიტინგი, რომელსაც დაესწრო ათასი სლდათი და მატროსი. 13 ვერსის სიშორეზე სევასტოპოლიდან მოხდა მეორე მიტინგი, რომელსაც დაესწრო 400 მატროსი. როგორც ზორველ, ისე მეორე მიტინგზე დადგინეს: გამოეცხადონ ნდობა ზარდამენტის მშრომელ ჯგუფს და ცნობონ, რომ სლდათები და მატროსები მხარს დაუჭერენ მომავალ ბრძოლაში.

— ტამბოვში კავალერიის მეშვიდე სთადაროგო ზოლკში არეულობას. მიჰკლეს აფიცრეა, დასტრეს დრაგუნი და მიჰკლეს 6 ცხენი ხეჟინის ზოლკის ესი-დროხისა, რომელიც იერაშით მაიდა დაქანებულეობზე. კავალერიისტები უსვარებში ჩისიორდენ და ზოზიციას გამაგრეს.

— 14 იანვარს ზეტერბურგში სიზიოროთა ბატალიონის ერთის როტის უფროსმა შეჭკრიბა სლდათები, წაუკითხა ზრეობრავენსკის ზოლკის მოთხოვნალებანი და ჰკითხა: „შეუძლიან ვინმე თქვენგანს

სასწავლო არაკი

(თარგმანი)

ყველა იცნობს იმ ბანჯგვლიან ჭიას, ლორწოიანსა და მუცელ გაბერილს. ბნელს კუთხეში, მზის სინათლეს მოშორებული აშენებს იგი თავის ავაზაკურ ბუდეს. ამ ბუდეში ვარდება საწყალი გაუფრთხილებელი ბუზი და იღუპება. საზიზღარი ჭია, თავისის ბრიალა თვალებით და გრძელ მოკაკულ ბრჭყალებით თითქო განგებ არის შექმნილიო საკბილოს დასაქერად და დასახრჩობად.

ეს საშინელი მტარვალი ობობაა. აბა დააკვირდით, როგორ უძრავად და არხეინად ზის ობობა თავის კუთხეში, — ვითომ და არაფერიო, — თითონ კი თვალებს აჭყეტებს, ხომ არ ჩავარდნილა ვინმე ჩემს გაბმულს მახეშიო. მერე რა ოსტატურად ჰქსოვს იმ მამაკვდინებელს ქსელს, რომ უილაჯოდ გააბას და შიგ ჩაჰკლას საწყალი ბუზი! უკეთ რომ მოქსოვოს თავისი ქსელი, ის შეჩვენებული დროსაც არ იშურებს: ჯერ ერთს ძაფს გააბამს, მერე მეორეს, მესამეს და სხვებს. შემდეგ ჯვარედინად გადააბამს ძაფს და კინძავს. ასეთს დასლართულს და მაგარს ქსელში თუ გაება ბუზი, მთელი თავის ძალ-ღონეც რომ შემოიკრიფოს და გაიწიოს, მაინც ვერ გაარღვევს.

აჰა, ქსელი მზადაა, მახე დაგებულია, თავს ველარავინ დააღწევს. ობობა ძვრება ბუდეში და ელის, როცა მშიერი და თავქარიანი ბუზი სანუკვარის საძებრად მოფრინდება. დიდხანს არ უნდება ლოდინი — ბუზი საჭმლის ძებნაში აქეთ-იქით ეცემა და უცბად დაგებულ ქსელს წააწყდება და გაებმება.

ცხადია, რაც მოელის ბუზს! ობობამ მოჰკრა თვალი საკბილოს და საბუდარიდან გამოძვრა თვალებ ანთებული, ბრჭყალებ გაჩაჩხული ნელნელა მობორღლავს... ან რა ეჩქარება! შეჩვენებულმა კარგათ იცის, რომ თუ კი გაება ბუზი, ველარსად წაუვა. თან და თან უახლოვდება თავის საკბილოს და გადმოყარყობულს თვალებს უშტერებს. ბუზი ყუჩდება, თრთის... ხედავს აუცილებელს სიკვდილს და უნდა თავი დააღწიოს, მაგრამ ამაოა მისი თავგანწირული

იმისა თქმა, რომ უკვლავ ეს სამართლია? — გამოვიდა ერთი უნტერ-აფიცერი და სთქვა: „დავ, უკვლავიერი, რაც აქა სწერია, ჭეჭმარტობა და ესლამთელი ჯარა მაცასა თხოულობა“. კაბარსებუდმა აფიცერმა სლდათს ლანძღვა-გინება დაუწყო და მერე ამბავი მიუტანა ზოლკის უფროსს, მაგრამ სლდათებმა არ დაატუსადებინეს ამხანაგო. სლდათებმა გადასწვიტეს, აშკარად გამართონ სლდე მიტინგები. რადგან ერთმა სლდათმა წინადადება მისცა ამხანაგებს, მივიდოთ ზეკობრეჟენსკის ზოლკის მოთხოვნისა, მთელმა ზოლკმა „ურას“ ძხალით გამოაცხადა თანხმობა.

— გ.ზ. „რეს“-ის სიტყვით, 14 აგნისს არეულობა მომხდარა გრენადერთა ზოლკში, რომელიც უტერ-გოეში სდვას. სლდათებმა ესზარმების ესოში მიტინგი გამართეს რეზოლუციების შესამუშავებლათ. ამ დროს უტერ-გოეში შემთხვევით სელმწიფე მისულა და დაუნახავს ესოში სლდათების ყრილობა. სლდათებს დაუნახავთ თუ არა სელმწიფე, მიფანტ-მიფანტულან. ასევე მოქცეულან აფიცრები, რომელნიც ცოტა მოშორებით ჯგუფად მდგანან. სელმწიფე ისე წასულა ესზარმებიდან, რომ არავინ არ უნახავს. მატარან ხანს უკან სსსსლეში ზოლკის უფროსი დაუბარებია.

— სეკსიტ-ზოლკში ოცდა რვა ამ თვეს, რადეს სხე ხუნინი, უფროსი შავი ზღვის სამხედრო გემების და ჯარისა, გამობრძანებულა სსსსარნოდ თავის სსსსფულა სსსსლის ბადში, ვიდაც მატროს სსსსკვდილოდ დაუტრია და მიმალულა. დაჭრილი სმეურნა-ლოში წაუყვანიათ, მაგრამ მალე გარდაიცვალა. ხუნინმა დიდი სსსსსური გაუწია ჩვენ აწინდელ მთავრობას. მან უწყალოდ ამოხრცინა მატროსები აჯახებულ გემებზედ სეკსიტ-ზოლკში ამ რამდენიმე თვის წინათ, სზარსზნებით დააღწინა რამდენიმე სსსსედრო გემი, რომელნიც რუსეთის ხლდის უდიდ და ორმოცდა ათ მილიონად და სიკვდილით დასჯა ზღვის აფიცრები უტერე შმიდტი და მსთან რამდენიმე ჯარის კაცაც მხლოდ მისთვის, რომ მათ თამამად უთხრეს ჯარებს: „თქვენ მოვალენი ხართ ემსსსროთ სსსსობდოს განთავისუფლების საქმეს“ და კაბედულად გამოვიდენ წინ, წინადაც დაწმუნებულნი, რომ ამათ მოკლის სიკვდილი და ვაჟაცურად შესწირეს თავის სსსსობდოს თავი.

ბრძოლა და სულის კვეთება. ქსელი უფრო და უფრო მაგრა იხლართება, ახალი ძაფები და კვანძები უფრო და უფრო მაგრად ეხვევა ტანს. ობობა კი ამ დროს თანდათან უახლოვდება. უღონო, უსულო ბუზი მთლად მტრის ხელშია.

ახლა კი მტარვალის ჩასქიდებს ბრჭყალებს უბედურს, მითროლოვარე მსხვერპლს ახრჩობს და სწოვს ნელნელა სისხლს. ჯერ პირველს სისხლის წყურვილს რომ მოიკლავს, ცოცხალ-მკვდარს მიაგდებს. მერე, რამდენისამე ხნის შემდეგ, ისევ უბრუნდება და კიდევ სწოვს... ასეთი წვალეობა დიდხანს გასტანს ხოლმე, ზოგჯერ იქამდის, ვიდრე საცოდავი ბუზი სისხლის უკანასკნელს წვეთისაგან არ დაიცლება. გაუმადლარი სულთამხუთავი იმის სისხლით სტკბება და თვალს არ აშორებს საკბილოს, სანამ ერთი ბეწო სული პირში უდგია.

ბოლოს ბუზი კვდება. ობობა იმის გამოფიტულს ტანს ქსელიდან გადმოაგდებს, როგორც უფარვის ნაფავს. ერთი ნიავის დაბერვა, და ბუზი თითქო არც კი ყოფილაო. ობობა კი კმაყოფილია, გაძღა და საბუღარისკენ ბრუნდება. კმაყოფილია თავის თავისა და მთელის ქვეყნიერობისა და გულში ასე ამბობს: მადლობა ღმერთს, ჩვენს დროში ამ ქვეყნად პატიოსანს ხალხს ჯერ კიდევ ეცხოვრებაო.

* * *

ბუზი, რომელსაც სწოვენ და მერე ჰკლავენ, ვისის სისხლითაც ობობები სძლებიან, — ეგ თქვენა ხართ, ქალაქის და სოფლის ღარიბ-ლატაკნო! ეგ ბუზი შენა ხარ, დაჩაგრულო ხალხო; თქვენა, ქარხანა ფაბრიკის მუშებო; თქვენ, ფრთხალო ქალებო; თქვენ, სუსტო დედაკაცებო; ყველა, ვისაც თავისი სიმათლე ვერ გაუტანია; თქვენ, სალდათობის უბედურო მსხვერპლნო; ერთის სიტყვით, ყველა თქვენ, გაქურდულნო და გაყვლეფილნო, ვისაც კარში გყრიან, რაკი გამოსაწოვნი სისხლი ძარღვებში აღარ გიდგიათ.

თქვენა ხართ შემოქმედებითი ძალა, გული და გონება თქვენის ქვეყნისა. თქვენ ერთი ლა უფლება გაქვთ, რომ უმღურავად და უჩუმრად ჩაკვდეთ სადმე აყროლებულ კუთხეში მიგდებულნი, და ეგ იმის სამაგიეროდ, რომ თქვენ, და მხოლოდ თქვენ, გამოჰკვებეთ და გააძლი-

ერთ თქვენის სისხლით, თქვენის ოფლით, თქვენის გრძნობით, მთელის თქვენის საცოცხლით თქვენი ბატონები და დამჩაფერეონი, სადაველი ობობები.

ობობები — ესენი არიან ბატონები, ვერცხლის მოყვარენი, მყვლეფელები, თავდაზნაურნი, მდიდარნი, მღვდლები, მაქანკლები, და ყველა ჯურის მუქთა-ხორა. ობობა დიდებულია, რომლის უღელ ქვეშ ჩვენა ვკენესით; სჯულის მდებელია, რომელიც გეჩაგრავს; მტარვალის, რომელსაც ხელში ვყევართ. ობობები ყველა ისინი არიან, ვინც ჩვენის ხალხის ხარჯით სცხოვრობს, ვინც გვთელავს, ვინც ბოროტად დასცინის ჩვენს წვალეობას, ჩვენს ამოცდას.

ბუზი — ეგ ბედშავი მუშაა, რომელიც უნდა დაემორჩილოს ყველა კანონს, სქელჯიბიანის გამოცემულს, უნდა დაემორჩილოს, რადგან საწყალს ლუკმა პურიც კი არ გააჩნია.

ობობა — ეგ მექარხნეა, რომელიც თითო მუშაზედ დღეში ხუთ-ექვს მანათს გამორჩება და ამავე მუშას უსირცხვილოდ, თითქო მოწყალებათაო, 10 და 12 საათის აუტანელი შრომაში ოთხ აბაზს აძლევს.

ბუზი — უბრალო მუშაა, რომელიც მალა-როების მოწამლულს ჰაერში იღუპება, რომ მიწიდან ამოიღოს საუნჯე, თითონ კი მაგ საუნჯეს თავისთვის ვერ გამოიყენებს.

ობობა — აქციონერია, რომელიც არ სჯერდება თავის აქციების ფასის გაორდა-გასამკვეცებას დამუდამ იმის ცდაშია, რომ რაც შეიძლება მეტი მოგება ნახოს, და ეს მოგება უღონო მუშას მოჰპაროს. მაგრამ თუ მუშამ გაბედა და ხელფასის მცირედი მომატება მოითხოვა, აქციონერი მაშინვე ჯარს იწვევს, რომ თოფ-ზარბაზნით გაჰფანტოს მემამობენი.

ბუზი — ის ბავშვია, რომელსაც დაბადებითვე წილად ხვდა აუტანელი შრომა ქარხანა-ფაბრიკასა, სახელოსნოსა თუ მამის ქოხში, რომ სიმშობლით ამ წუთისოფელს არ გამოესალმოს.

ობობები — ის ბედნიერ მშობლები არიან, რომელნიც ზრდიან თავიანთ შვილებს სიმდიდრესა და ნებვირობაში, როცა უილაჯობა აიძულებს მუშას უარპყოს მშობლიური

სიყვარული და სასიკვდილოდ გასწიროს თავი-
სი ოჯახი.

ბუზი — უბრალო კაცის გამოუცდელი ქა-
ლია, რომელსაც სურს პატიოსან შრომით
იზოვოს ლუკმა-პური და რომელიც იძულებუ-
ლია, დაჰყვეს ავხორც მუქარხნის ან მისის მო-
ურავის გულის თქმას, ოღონდ კი მისცენ სა-
მუშაო. როცა გულის-ნდომას აისრულებენ,
დავიდარაბის ასაცილებლად, მაგისთანა ქალს
კარში გააგდებენ, ორსულიც რომ იყოს. რა
ენადღეებათ, ღარიბი კაცის ქალი ხომ უმწე-
ოა და თავის სიმართლეს ვერ გაიტანს.

ობობა — ეგ მდიდარ ოჯახის შვილია, მო-
ქეიფე ყმაწვილი კაცი, პატიოსან ქალების მა-
ცთუნებელი და გამრყენელი, რომელსაც სა-
სიქადულოდ მიაჩნია რაც უფრო ბევრს უმწეო
ქალს გააუპატიურებს.

ბუზი — ეგ შენა ხარ, ქედმოხრილო მიწის
მუშავ! ოფლითა შენითა ამუშავებ მდიდრე-
ბის მიწას, სთესავ პურს, რომელსაც შენ ვერ
მოიმიკი, ახარებ ნაყოფს, რომელსაც გაუმძი-
ლარი მემამულე წაიღებს.

ობობა — ეგ მდიდარი მიწის მფლობელია,
რომელიც წლითი წლობით უმატებს ღალას და
აუტანელ შრომის ხელფასს კი უკლებს; ულ-
მერთოდ ამუშავებს იჯარადარს, ბეჩავ ბოგა-
ნოს და დღიურ მუშას, იმისთვის რომ თითონ
მხიარულად და განცხრომით იცხოვროს.

ერთის სიტყვით **ბუზები** არიან დაჩაგრუ-
ლნი, დავრდომილნი, დამონებულნი და სილა-
ტაკით დაბეჩავებულნი.

ობობა — მემამულეა, ურცხვი მძარცველი,
სხვა და სხვა სახის მტარვალი.

ბუზები — ჩვენა ვართ — უბრალო, ბეჩა-
ვი ხალხი, ვინც პატარაობითვე ვთრთით სა-
კურთხევლის წინაშე, ქედს ვიხრით მღვდლე-
ბის წინ, ვუჯერებთ მათ სიცრუეს და ვცახ-
ცახებთ, როცა ჯოჯოხეთის წვალებას გვიქა-
დიან; ჩვენა ვართ, ვინც, მღვდლების გასახა-
რებლად, ვემტერებით სხვა რჯულის ხალხს.

ობობები — მღვდლები და ბერები არიან,
რომელნიც გაუბედავ ხალხს გონებას უზნობენ
და სულს უწამლავენ; ქრისტეს სახელით უქა-
დაგებენ მონურ მორჩილებას მდიდრების წი-
ნაშე და სწყევლიან საწყალს მუშებს, როცა

ესენი თავიანთ სისხლის მწოველებს შეეებრძო-
ლებიან ცხოვრების გასაუმჯობესებლად!

— უწინ ობობები თავიანთ ქსელს სოფ-
ლებში აგებდენ, ეხლა კი სამრეწველო ქალა-
ქებში გადავიდნენ, მდიდრების და განებივრე-
ბულების უბნებში დასახლდენ. თუმცა საქა-
რხნო ქალაქებში მრავლად არიან, მაგრამ არც
დაბასა და სოფელს აკლებენ თავიანთ წყალო-
ბას. ყველგან გახლავან, ყველგან, საცა კი
ხალხის ყვლეფა შეიძლება. ყველგან ესტუმ-
რება გაუმძღარი, მსუნაგი კაპიტალისტი, ყვე-
ლგან სადაც კი მოიპოვება ლატაკი მუშა, ქა-
რგალი, ვალებში ჩაფლოული გლეხი ან ბოგა-
ნო. ყველგან ვხედავთ მდიდრების ხერხიანად
დაგებულს ქსელს, ქსელში კი ცალ-ცალკე
მუშებს, რომელნიც თვალ ახვეულნი შიგ ჩა-
ცვივნულან და უჩუმრად იღუპებიან.

რამდენი ქირი მოსდევს სუსტ ბუზების
უსწორო ბრძოლას, რომელიც საუკუნოებით
გრძელდება! ეს ბრძოლა ტანჯვითა და სის-
ხლით აღბეჭდილი ისტორიაა.

მაგრამ რისთვის გაგონებთ წარსულს? წა-
რსულს ხომ ვერ დავაბრუნებთ! სჯობს ისევ
აწმყოს და მომავალს მივაქციოთ ყურადღება,
დავაკვირდეთ ბუზების და ობობების ბრძოლას!
დავაკვირდეთ ბრძოლის ღონეს, რომელსაც
ჩვენი მტერი ხმარობს, შევიგნოთ მისი ფანდე-
ბი, მაგრამ ყოვლის პირველად კი შევერთდეთ.

დასუსტებულებმა შევეართოთ ჩვენი ძალ-
ნი, რომ გავარღვიოთ გარს შემოხვეული ქსე-
ლი და დავლენოთ ბორკილი. განვდევნოთ
ჩვენი სისხლის მწოველნი მათის სიმაგრებიდან,
მოვფინოთ ყველგან ცოდნის ნათელი, რომ
საზიზღარმა მტარვალმა ველარ ჩაიღინოს თავი-
სი ბოროტი საქმე. ოღონდ თქვენ მოინდომოთ,
ოღონდ ერთი მოინდომოთ, და უძლეველნი
გახდებით! მართალია ობობები ჯერ კიდევ
ძლიერნი არიან, მაგრამ რიცხვით ძალიან ცო-
ტანი. თქვენ კი, ბუზებო, თუმცა ცალ-ცალ-
კე უღონონი და უძლურნი ხართ, მაგრამ რი-
ცხვით უთვალავნი და კიდევ ეგ არის თქვენნი
ძალა, თქვენა ხართ სიცოცხლე და ნათელი!
ოღონდ შევერთდით და თქვენის ფრთების ერ-
თის შემოქნევით გაარღვევთ ყველა მახეს. ნა-
კუწ - ნაკუწად აქცევთ ქსელს, რომელსაც

თქვენი ხელფეხი შეუკრავს და გაკირვების და შიმშილის მორევში ჩაუთრევიხართ! ყველა უბედურობას, ყველა მონობას მოუღებთ ბოლოს! ოღონდ მოინდომეთ!

ისწავლეთ ეგ მონდომა!

რედაქტორ-გამომცემელი მ. ადამაშვილი.

გ ა ნ ც ხ ა ღ ე ზ ა ნ ი

ყოველდღიური საზოგადოებრივი და სალიტერატურული გაზეთი

უ რ ო მ ა

სურათებიანის დამატებით ფასი გაზეთისა:

კავკასიაში და რუსეთის ყველა ქალაქში გაგზავნილი ერთის წლით 7 მან. თვის თვით 50 კაპ. სურ. დამატებითი 80 კ.

სასაღვარ-გარედ გაგზავნილი ერთის წლით 11 მან. ერთის თვით 1 მან.

პირველი ივნისიდან წლის დამლევამდე გაზეთი ეღირება 4 მან.

კანტონის ადრესი: ვანქის დიდი ქუჩა, სახლი მარტორეზოვისა.

ი ვ ე რ ი ა

1906 წელს

5 მარტიდან გამოდის ყოველკვირეულ გაზეთად, ზომით ერთიდან ორ თაბახამდის.

ფასი გაზეთისა წლის დამლევამდის ტფილისსა და ტფილისის გარედ გაგზავნილი 3 მან., 5 თვით — 2 მანეთი.

„ივერიის“ შარშანდელ ხელის მომწერთ, რომელთაც ხელმოსაწერი ფული სრულად ჰქონდათ შემოტანილი, დაურიგდებათ დაკლებული პრემიები №№ 8—11, რომლებიც უკვე დაბეჭდილია, ხოლო დანარჩენ მე-12 ნომრის მაგიერ გაგზავნებათ ყოველკვირეული „ივერია“ ერთი თვის განმავლობაში.

ხელის მოწერა მიადება „ივერიის“ რედაქციაში, ფრელიანის ქუჩაზე, № 5.

საფოსტო ადრესი: Тифлисъ Редакция « ИВЕРІА ».

საქმავალი ყურნალის გამომცემელი

ნ ა კ ა დ უ ლ ი

სურათებით.

წელიწადი მეორე. წელიწადი ითვლება პირველი იანვრიდან იანვრამდე.

ხელის მოწერა მიიღება რედაქციაში, წ.-კ. გ. საზოგადოების კანცელარიაში და მარიამ დემურის ბინაზე — ალექსანდრეს ქუჩა, № 5.

რედაქცია იმყოფება გოლოვინის პროსპექტზე, ზუბალაშვილის სახლში, № 8.

დასაბეჭდათ გამოგზავნილი წერილები სუფთათა და გარკვევით უნდა იყოს დაწერილი.

ყურნალის ფასი: ერთთა ორივე გამოცემა 5 მან., ცალ-ცალკე — სამ-სამი მ., ნახევარის წლით: ერთთა — 2 მან., 50 კაპ., ცალ-ცალკე 1 მან., 50 კაპ., თვეში კი ცალ-ცალკე ნომერი მცირე წლოვანთათვის — 15 კ., მოზრდილთათვის 25 კ. წლიურ ხელის-მომწერთ შეუძლიანთ თვეში თითო მანეთი შემოიტანონ.

შარშანდელი მთელი წლის ნომრები იყიდება სამ მანეთათ.

პირობებზე მოსალაპარაკებლათ რედაქცია ღიაა დღის 9 სათიდან ნაშუადღევს 2 საათამდე.

ფოსტის ადრესი: თფილისი ყურნალ „ნაკადული“-ს რედაქცია.

რედაქტორი მარიამ ივანეს ასული დემურისი. გამომცემელი თავ. პავლე იოსების ძე თუმანიშვილი.

ყოველდღიური გაზეთი

„ს ი მ ა რ თ ლ ე“

ფასი გაზეთისა:

წლიურათ 7 მან. ნახევარი წლით 4 მან. სამი თვით 2 მან. ორი თვით 1 მ. 50 კაპ. ერთი თვით 80 კ. მუშებისათვის თვიურათ ღირს 60 კ.

ცალკე ნომერი ყველგან 5 კ.

რედაქცია და კანტონის იმყოფება „ველიკოკანასკესკა“ ქუჩაზე № 17-

სტამბა „იღვალ“ (მ. დ. კიკნაძის)

ნიკოლოზის ქუჩა, მილოვის სახლი № 6.